

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำกับการปฏิบัติตามหลัก
ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี
ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานในการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำและการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมภาวะผู้นำและการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล ของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี จำแนกตาม
ตำแหน่ง เพศ วุฒิทางการศึกษา วิทยฐานะ ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำงาน
3. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำกับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี

สมมติฐานในการวิจัย

1. พฤติกรรมภาวะผู้นำและการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามตำแหน่ง เพศ วุฒิทางการศึกษา วิทยฐานะ ขนาดโรงเรียน และ
ประสบการณ์ในการทำงาน
2. พฤติกรรมภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี ปีการศึกษา 2558 จำนวน 2,606 คน ขนาดของตัวอย่าง 348 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ประเภทปลายปิด ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง จำนวน 64 ข้อ แล้ว เสนอร่างแบบสอบถามต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา และ ปรับปรุงแก้ไข ซึ่งทุกข้อได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาเท่ากับ 0.80 - 1.00 ซึ่งค่าความเชื่อมั่นที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.966

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือบันทึก เสนอขอขออนุญาตศึกษาระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เพื่อ ออกหนังสือถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 และ 2 เพื่อ ขออนุญาต และออกหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและครูซึ่งเป็น กลุ่มตัวอย่าง ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 และ 2 แล้วนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือ ส่งให้ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระบุรี เขต 1 และ 2 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง และขอรับ แบบสอบถามคืนภายใน 1 เดือน

4. การกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าสถิติ โดยนำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความ สมบูรณ์ ความถูกต้องในการตอบแบบสอบถาม แล้วนำมาคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ และถูกต้อง นำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป นำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง ซึ่ง วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำและการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบพฤติกรรมภาวะผู้นำและการ ปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตาม ตำแหน่ง เพศ และวุฒิทางการ ศึกษา ด้วยการทดสอบที วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวพฤติกรรมภาวะผู้นำและการปฏิบัติ ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตาม วิชยฐานะ ขนาดโรงเรียน และ ประสบการณ์ในการทำงาน ด้วยการทดสอบเอฟ ถ้าพบความแตกต่าง ก็ทดสอบความแตกต่าง เป็นรายคู่โดยวิธีเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยแบบ แอลเอสดี และวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่าง พฤติกรรมภาวะผู้นำกับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล โดยใช้สถิติวิเคราะห์อย่างง่าย โดยใช้ วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ มีเกณฑ์การ หาระดับความสัมพันธ์จากค่าที่ได้จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มาแปลผล

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำกับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นผู้บริหาร และครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีจำนวน 348 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารจำนวน 139 คน ครูจำนวน 209 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครู เพศหญิง มีวุฒิทางการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีวิทยฐานะสูงกว่าชำนาญการ ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก และมีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 20 ปี สรุปผลดังนี้

1. พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับพฤติกรรมภาวะผู้นำที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบมุ่งงาน รองลงมาคือพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบมุ่งความสัมพันธ์ และพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบมุ่งการเปลี่ยนแปลง ตามลำดับ

2. การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลจากมากไปน้อยคือ การปฏิบัติตามหลักความรับผิดชอบ การปฏิบัติตามหลักความคุ้มค่า การปฏิบัติตามหลักคุณธรรม การปฏิบัติตามหลักความโปร่งใส การปฏิบัติตามหลักการมีส่วนร่วม และการปฏิบัติตามหลักนิติธรรม ตามลำดับ

3. การเปรียบเทียบพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีจำแนกตามตำแหน่ง และเพศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตาม วุฒิทางการศึกษา วิทยฐานะ ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำงานไม่ต่างกัน

4. การเปรียบเทียบการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีจำแนกตามตำแหน่ง เพศ และวุฒิทางการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตาม วิทยฐานะ ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำงานไม่ต่างกัน

5. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำกับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีพบว่า ภาพรวมพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวก กับภาพรวมการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับสูงมาก

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยทำให้ทราบพฤติกรรมภาวะผู้นำและการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับพฤติกรรมภาวะผู้นำที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบมุ่งงาน รองลงมาคือพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบมุ่งความสัมพันธ์ และพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบมุ่งการเปลี่ยนแปลง ตามลำดับ

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี มีระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำที่พึงประสงค์มาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก 1) การที่มีการพัฒนาตนเอง เปลี่ยนสายงานจากผู้สอนเป็นผู้บริหารต้องมีการปฏิบัติงานมากและเป็นเวลานาน ครูผู้สอนในปัจจุบันก็มีการพัฒนาตนเองเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน อีกทั้งในปัจจุบันภาระงานของผู้บริหาร และครูในการปฏิบัติงานมีมากขึ้น การบริหารงานของผู้บริหารจึงเน้นไปที่ผลสำเร็จของงานก่อนเป็นอันดับแรกด้วยความรวดเร็ว พฤติกรรมภาวะผู้นำที่แสดงออกมาจึงทำให้พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารแบบมุ่งงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2) สำหรับพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบมุ่งการเปลี่ยนแปลงเป็นพฤติกรรมภาวะผู้นำที่ผู้บริหารจะต้องมีลักษณะเฉพาะตัวที่พิเศษมากการแสดงผลพฤติกรรมภาวะผู้นำลักษณะนี้จึงมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมน้อยที่สุด 1) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีสุนันท์ ต่ายแสง (2543, บทคัดย่อ) ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พบว่าแบบผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมาส่วนใหญ่เป็นผู้นำที่มุ่งงานสูงและมุ่งความสัมพันธ์สูง 2) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประหยัด เหมือนพร้อม (2550, บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีวิชัย เขต 3 พบว่าพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงานพบว่าครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 15 ปีและประสบการณ์ตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน คือ โรงเรียนขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน 3) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขนิษฐา สิทธิจินดา (2552, บทคัดย่อ) ศึกษาภาวะผู้นำความเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกสองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอบุรขานี พบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำความเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 4) สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกชัย ปานัน (2552, บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

พบว่าครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีความคาดหวังว่าผู้บริหารต้องมีพฤติกรรมที่แสดงออกทั้งในด้านมุ่งงานและมุ่งสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง

2. ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลจากมากไปน้อยคือ การปฏิบัติตามหลักความรับผิดชอบ การปฏิบัติตามหลักความคุ้มค่า การปฏิบัติตามหลักคุณธรรม การปฏิบัติตามหลักความโปร่งใส การปฏิบัติตามหลักการมีส่วนร่วม และการปฏิบัติตามหลักนิติธรรม ตามลำดับ

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี มีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า 1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหลาย ๆ ฉบับกำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ของสังคมใหม่ ในความพยายามสร้างระบบการปกครองบ้านเมืองและสังคมที่ดี 2) นโยบายในการกระจายอำนาจ การกำหนดให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันจึงมีอำนาจในการบริหารสถานศึกษามากขึ้น ภาวะความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นแก่ผู้บริหารจึงมีเพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน 3) ในระบบการศึกษาของประเทศไทยมีการลงทุนที่ใช้งบประมาณสูง แต่เนื่องด้วยด้วยความความแตกต่างด้านฐานะทางเศรษฐกิจของประชากรไทย สถานศึกษาส่วนใหญ่ในเขตนอกชุมชนเมือง จึงต้องรับภาระทุกด้านที่นอกเหนือจากที่รัฐบาลจัดสรรงบประมาณให้ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้คุ้มค่าเกิดประโยชน์สูงสุด 4) ภาวะทางเศรษฐกิจที่ถดถอยลงในในปัจจุบัน สร้างผลกระทบให้เกิดขึ้นในวงกว้าง ภาคเอกชนที่เคยสนับสนุนทางด้านการศึกษาอย่างแท้จริงมีการใช้จ่ายในการสนับสนุนลดลง ผู้มีความรู้ความสามารถมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ จำเป็นต้องทำงานอื่น ๆ เพิ่มขึ้น การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนสถานศึกษาจึงลดลง 5) การปฏิรูปการศึกษาในประเทศไทยผ่านมาเป็นระยะเวลาพอสมควรแล้ว ตั้งแต่ปี พ.ศ.2546 จนถึง ปัจจุบันความเข้าใจและแนวทางการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับที่มีมากขึ้นและปฏิบัติตามอย่างต่อเนื่องจึงทำให้การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นปกติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิคม สมจิตร (2548, บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่องการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 4 พบว่า การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 6 หลัก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกียรติศักดิ์ ศรีสมพงษ์ (2548, บทคัดย่อ) ทำการวิจัยในเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี สรุปได้ว่าสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของกัลยา ณ น่าน, และคนอื่นๆ (2546, บทคัดย่อ) ทำวิจัยเรื่องสภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของข้าราชการครู สังกัด สำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษานาน เขต 2 พบว่า สภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลในการ บริหารการศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานานเขต 1 6 หลักอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายด้านไม่สอดคล้องกันคือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความ โปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความ รับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ข้าราชการครูมีความ เห็นว่าผู้บริหารมีการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลอาจเนื่องด้วยสภาวะแวดล้อมที่ เปลี่ยนแปลงไป

3. การวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสละบุรีจําแนกตามตำแหน่ง และเพศแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจําแนกตาม วุฒิทางการศึกษา วิทยฐานะ ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำงานไม่ต่างกัน

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า 1) พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษา เมื่อจําแนกผู้ตอบแบบสอบถามตามวุฒิทางการศึกษา วิทยฐานะ ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำงาน ไม่มีความต่างกันในภาพรวม ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ไม่สอดคล้อง กับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประหยัด เหมือนพร้อม (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรม ผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา จําแนกตามประสบการณ์ ในการทำงานพบว่าครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 15 ปี และประสบการณ์ตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปมีความ คิดเห็นไม่แตกต่างกัน พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู จําแนก ตามขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน คือ โรงเรียนขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ พบว่ามีความคิดเห็นไม่ แตกต่างกัน 2) อาจเนื่องด้วยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการพัฒนาตนเอง เรียนต่อในระดับ ปริญญาโทบริหารทางการศึกษา เนื่องด้วยผู้ที่มีวุฒิปริญญาโททางการศึกษาสามารถเปลี่ยนสาย งานไปเป็นได้ทั้ง ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ศึกษาพิเศษ หรือเป็นครูผู้สอนอย่าง เดิมตามระเบียบในปัจจุบัน แต่ผู้ที่เรียนจบปริญญาโทในสาขาอื่นจะไม่สามารถเปลี่ยนสายงาน เป็นผู้บริหารสถานศึกษาหรือ ผู้บริหารทางการศึกษาได้จึงทำให้การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาไม่ต่างกัน 3) อีกทั้งในปัจจุบันมีนโยบายเร่งรัดคุณภาพการศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการให้มีความเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนขนาดเล็ก ที่ทาง กระทรวงได้จัดสรรงบประมาณสนับสนุนอย่างมาก การพิจารณาความดีความชอบในการเลื่อน วิทยฐานะในอดีตที่ผ่านมามีการพิจารณาจัดสรรให้เป็นพิเศษแก่ครูที่มีประสบการณ์การสอน เป็นเวลานาน ในขณะที่การพิจารณาเลื่อนวิทยฐานะในปัจจุบันใช้ประสบการณ์ในการทำงาน เป็นหลักในระดับที่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สัมฤทธิ์ เทศสิงห์ (2547, บทคัดย่อ) ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัด ร้อยเอ็ด พบว่าแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาด ต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

4. การวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีจำแนกตามตำแหน่ง เพศ และวุฒิทางการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตาม วิชยฐานะ ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำงานไม่ต่างกัน

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า 1) การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามวิชยฐานะ ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำงาน ไม่ต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ สำหรับตำแหน่ง เพศ และวุฒิทางการศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก การรับรู้และการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นการตีความของสารสนเทศ ของผู้รับข่าวสาร ซึ่งบุคคลจะตีความข่าวสารเดียวกันต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้รับข่าวสาร 2) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องแสดงบทบาทผู้นำ เป็นผู้ประสานความร่วมมือกับทุกฝ่าย เป็นตัวแทนขององค์กร เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้ดำเนินการ เป็นผู้สร้างศรัทธาค่านิยม ดังนั้นการนำหลักธรรมาภิบาลไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาจึงเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารจึงต้องให้ความสนใจในการศึกษา เรียนรู้ วางแผนในการสร้างหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาและแสดงออกในการบริหารงานด้วยเพื่อเป็นแบบอย่าง จึงอาจทำให้เข้าใจการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลได้ดีกว่าครูผู้สอน ที่ไม่มีบทบาทโดยตรงเกี่ยวกับการบริหาร 3) อีกทั้งโดยพื้นฐานความแตกต่างทางด้านเพศ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่มีความแตกต่างเฉพาะ เพศหญิงซึ่งมีความระเอียดรอบคอบ มีความระมัดระวัง มีลักษณะนิสัยประนีประนอมมากกว่าเพศชาย อาจเป็นปัจจัยสำคัญอีกอย่างที่ทำให้การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลมีความแตกต่างกัน ชัดแย้งกับงานวิจัยของเฉลิม เทียงสงค์ (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคพลินธุ์ เขต 2 พบว่า ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกัน

5. การวิเคราะห์ผลความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำกับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีพบว่า ภาพรวมพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวก กับภาพรวมการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับสูงมาก

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันเป็นผู้มีพฤติกรรมภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ เป็นผู้ที่มีความเป็นนักบริหารมืออาชีพ ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมอย่างต่อเนื่อง มีความขัดแย้งทางด้านการเมือง การเปลี่ยนแปลงนโยบายทางการศึกษาบ่อยครั้ง ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่มีการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจร สามารถนำองค์กรให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา

โดยก้าวข้ามความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ มีการส่งเสริมความสัมพันธ์และประสานความร่วมมือระหว่างบุคลากรในสถานศึกษาและชุมชนในการพัฒนาการศึกษา มีการจัดกิจกรรมการบริหาร เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิจิษฐ์ โกษาแสง (2548, บทคัดย่อ) วิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 พบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 ตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียน ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาล ยึดกรอบกฎหมายเป็นที่ตั้ง ปฏิบัติตนเป็นผู้มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ตนเอง และส่วนรวม ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส จึงจะทำให้การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชชัญญ ภาควงศ์ (2547, บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับสุขภาพองค์กรของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสุขภาพองค์กรของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชรเขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้นำและการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

1.1 ธรรมาภิบาลเป็นหลักธรรมที่เกิดขึ้นมาเป็นเวลานานและเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป หากผู้บริหารจะบริหารผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาต้องอาศัยหลักธรรมเหล่านี้ไปใช้ในสถานศึกษาเพื่อให้เกิดความเรียบร้อยผู้บริหารควรสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการดำเนินงานทุกโครงการ / งาน / กิจกรรมในโรงเรียนและควรมีการวัดและประเมินผลการนำหลักธรรมาภิบาลในการดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

1.2 ผู้บริหารต้องสร้างจิตสำนึกให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ศึกษา และทำความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง โดยมีความอดทนต่อความยากลำบาก รวมถึงการเพิ่มพูนความรู้ของตนเองอยู่เสมอ เพื่อการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาดังนี้

2.1 ควรศึกษากับกลุ่มตัวอย่าง หน่วยงานหรือองค์กรอื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบกับ การวิจัยครั้งนี้

2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับกรอบแนวคิดหลักธรรมาภิบาลอื่น เช่น ค่านิยม 12 ประการ เป็นต้น

2.3 ควรศึกษาประสิทธิภาพ พฤติกรรมภาวะผู้นำกับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงานต่อไป